

Nieuwsbrief

Onderwerp : Routekaart Energietransitie Regio Arnhem Nijmegen

Geachte voorzitter en leden,

Met deze nieuwsbrief informeren wij u over de geactualiseerde Routekaart Energietransitie Regio Arnhem Nijmegen, de bestuurlijke samenvatting hiervan en de contouren voor een regionale uitvoeringsagenda (bijlagen 1, 2 en 3), om deze mee te kunnen nemen in de coalitieonderhandelingen.

Inleiding

In Overbetuwe wordt sinds 2009 gewerkt aan het programma duurzaamheid, met als einddoel energieneutraliteit in 2050.

In het **Interbestuurlijke Programma (IBP)**, waarvan de programmastart op 14 februari jl. is gepubliceerd, werken Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen samen aan maatschappelijke opgaven. Dit programma geeft uitvoering aan een aantal afspraken in het regeerakkoord, waaronder "samen aan de slag voor het klimaat". Dit door onder meer een CO2-reductie tot 49 % in 2030 en circa 50.000 nieuwbouwwoningen per jaar aardgasvrij op te leveren in 2021 en 30.000-50.000 bestaande woningen per jaar aardgasvrij te maken of 'aardgasvrij-ready'.

In het IBP is benadrukt dat de opgaven binnen klimaat- en energie, klimaatadaptatie en circulaire economie samenkomen in de regio en dat een samenhangende regionale visie en aanpak daarom essentieel is.

Onderdeel van het IBP is het opstellen van **Regionale Energie- en klimaatstrategieën (REKS)**, samen met bedrijven, organisaties en burgerinitiatieven. Een REKS is een programmatische aanpak van de energie- en klimaattransitie gericht op CO2 reductie. De ruimtelijke vertaling van een REKS wordt vastgelegd in de landelijke, provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies.

Het opstellen van een REKS zal niet vrijblijvend zijn omdat het rijk deze regionale strategieën als input gebruikt voor het **Integraal Nationaal Energie- en Klimaatplan (INEK)**. Het INEK geeft aan hoe de beoogde reductie van de broeikasgasemissies in 2030 op nationaal niveau wordt gerealiseerd. Nederland is in het kader van het Parijs klimaatakkoord verplicht om eind 2018 een concept INEK in te dienen bij de Europese Commissie.

De komende tijd wordt landelijk besteed om knelpunten en oplossingen in beeld te brengen. Dat moet in de tweede helft van 2018 leiden tot concrete afspraken in o.a. een nationaal **Klimaat- en Energieakkoord (KEA)**, met alle maatschappelijke partners. Daarin moet duidelijk worden welke bijdrage de verschillende partners gaan leveren om te komen tot 49% broeikasgasreductie in 2030.

In **2013** heeft de toenmalige Stadsregio Arnhem Nijmegen de **Routekaart De Groene Kracht** vastgesteld. De routekaart gaf aan hoe de regio uiterlijk in 2050 energieneutraal kon worden binnen haar eigen grenzen. Toen werd al duidelijk dat het om een opgave ging met een grote ruimtelijke en maatschappelijke impact.

Nu is deze routekaart van de regio Arnhem Nijmegen geactualiseerd en vormt deze de basis voor de verplichte Regionale Energie- en Klimaatstrategie. De contouren voor een regionale uitvoeringsagenda geven handvatten voor de regionale koers van de komende jaren.

De opgave

De energietransitie in de regio Arnhem Nijmegen is in volle gang. Toch gaat het niet snel genoeg om het doel van een energie neutrale regio in 2050 te halen. In de afgelopen vijf jaar is het verbruik van fossiele energie weliswaar afgenomen, maar is ook de productie van duurzame energie verminderd, o.a. door de sluiting van de kolencentrale, met biomassa bijstook, in Nijmegen.

De regio gebruikt op dit moment ruim 62 PJ aan fossiele brandstoffen. De kosten van deze energie (meest import) bedragen ruim € 1,5 miljard per jaar. Door energie te besparen en meer in de regio zelf op te wekken, kan dit geld in de regio blijven. Die besparing zal echter wel moeilijker worden, vanwege de aantrekkende economie en toegenomen bedrijvigheid. Extra aandacht voor de groei van opwek van duurzame energie in de komende jaren is dan ook noodzakelijk.

Energieneutraal in 2050 vergt daarom een versnelling. Die versnellingsopgave is fors en urgent en vergt een goede regionale samenwerking, duidelijke afspraken en een gezamenlijke marktbenadering. Om effectief te zijn én om de opgave van stedelijk en van landelijk gebied zowel ruimtelijk, economisch als maatschappelijk tijdig en voldoende het hoofd te kunnen bieden.

Versnelling

In de bijgevoegde bestuurlijke samenvatting en de rapportage van Royal Haskoning/DHV is beschreven wat de afgelopen vijf jaar in de regio is bereikt, waar de regio nu staat, hoe en waarop versnelling kan plaatsvinden en wat de ruimtelijke impact hiervan zal zijn.

Verder richting 2023, de opgave op de korte termijn

De Routekaart geeft aan dat belangrijke thema's voor de opgave van de komende zes jaar zijn: verdere energiebesparing, meters maken in warmtetransitie (aardgas loos), meer duurzame elektriciteit en meer duurzaam vervoer. Meters maken lukt alleen wanneer er goede afspraken gemaakt kunnen worden met bedrijven en organisaties. Waar mogelijk met een wortel, waar nodig met een stok. De omgevingsdiensten helpen daarbij. Het is ook

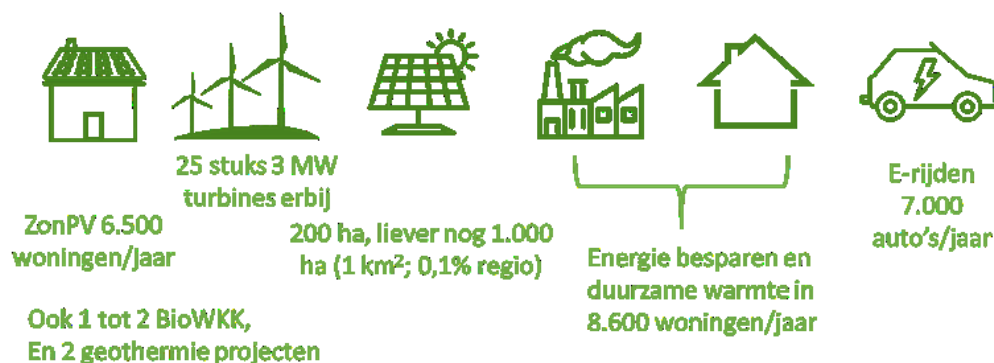
belangrijk dat het gemeenten lukt de transitie samen te organiseren met hun inwoners. Bedrijven en inwoners zullen alleen bewegen met een handelings-perspectief: laagdrempelig, zonder rompslomp, financieerbaar en betaalbaar, en geholpen door o.a. koplopers en energiecoöperaties. Het is dan ook belangrijk dat gemeenten hun eigen organisatie op orde hebben. 'Goed voorbeeld doet goed volgen'. De gemeenten en regio hebben de volgende rollen (regionaal met *) in de energietransitie:

- Coördineren, vooral van toepassing op initiatiefnemers grootschalige projecten*;
- Initiëren, rond energiebesparing en duurzame energie in gebouwde omgeving en bij bedrijven;
- Faciliteren, zorg voor voorlichting en E-laad-infrastructuur, het wegnemen van belemmerende regels*;
- Het goede voorbeeld geven met bijvoorbeeld duurzaam vervoer, energie neutrale gebouwen en duurzame inkoop en aanbesteding;
- Monitoren, voortgang rapporterend en zo nodig bijsturen*.

Waarom is regionaal samenwerken een must in de energietransitie?:

- Grootschalige energieprojecten hebben altijd een bovenlokale uitstraling;
- De markt houdt zich niet aan gemeentegrenzen, denk aan initiatiefnemers wind en zon;
- Bij publieke aanbesteding van gemeenten is schaalgrootte nodig om het verschil te maken;
- Samen beschik je over meer denkkraft, wiel wordt niet steeds opnieuw uitgevonden;
- Samen beschik je over meer doe-kracht, de tijd van energietransitie erbij doen is voorbij;
- Lusten en lasten moeten gedeeld kunnen worden tussen stedelijke en landelijke gemeenten.

De regionale tussendoelen voor 2023, gebaseerd op ambitieuze maar realistische verwachtingen, zijn o.a.:

Als partijen invulling willen geven aan de opgave om te komen tot een reductie van de broeikasgasemissies met 80-95% in 2050, dan kan dat alleen als zij inzetten op een groot aantal maatregelen tegelijkertijd.

Een geselecteerde groep stakeholders heeft tijdens een speciaal hiervoor georganiseerde bijeenkomst in januari 2018 aangegeven te willen meewerken aan deze regionale ambitie.

Regionale uitvoeringsagenda 2018-2019

Inhoud

De geactualiseerde routekaart geeft inzicht in de regionale projecten die aanvullend nodig zijn op de lopende projecten. De gemeenten krijgen, mede vanwege het Interbestuurlijk Programma, de komende jaren te maken met vijf gemeenschappelijke onderwerpen:

1. Ruimtelijke gevolgen verduurzaming,
2. Aardgasloze woonwijken (in combinatie met energieloketten),
3. Intensivering handhaving bedrijven/ duurzame bedrijventerreinen,
4. Voorbeeldfunctie gemeente: verduurzaming eigen vastgoed
5. Circulaire inkoop

Dit inzicht heeft geleid tot de contouren voor een regionale uitvoeringsagenda (zie bijlage 3).

Uitgangspunt van samenwerking op regionale schaal is: *wat lokaal kan gebeurt lokaal, wat regionaal moet gebeurt gezamenlijk*. Samenwerking is alleen aan de orde als dat voordelen biedt in de vorm van efficiënte inzet van personele capaciteit en financieel voordeel. Samenwerking helpt om de groeiende capaciteitsproblemen als gevolg van de groter wordende opgave in energietransitie op te lossen.

In het voorjaar van 2018 zullen **regioateliers** worden georganiseerd om de ruimtelijke vertaling van de regionale opgave verder uit te werken. Zo werkt de regio toe naar een Regionale Energie- en Klimaatstrategie (REKS) eind 2018, samen met maatschappelijke partners.

Organisatievorm

Om de regionale uitvoeringsagenda efficiënt en effectief uit te voeren, is een goede organisatie van groot belang. Voorstel is om projecttrekkers te zoeken binnen de gemeentelijke organisaties die verantwoordelijk worden voor de realisatie van de voorgestelde projecten, naar voorbeeld van het regionaal project energie-inkoop. De projecttrekkers worden betaald door de deelnemende gemeenten (zie paragraaf financiën).

Governance

In de regio zijn veel verschillende stakeholders actief op het gebied van de energietransitie. De uitvoering van de regionale uitvoeringsagenda vraagt om **sturing in de regionale opgave, eigenaarschap en regievoering**. Voorstel is dat de regiegemeenten en de provincie het initiatief nemen tot het vormen van een regiegroep en betrokken maatschappelijke partners uitnodigen om hieraan deel te nemen. De regiegroep bewaakt de voortgang van de uitvoering van de regionale uitvoeringsagenda en beslist over de inzet van middelen.

Financiën

Om de voorgestelde uitvoeringsagenda (zie bijlage 3) te realiseren is voor 2018-2019 regionaal minimaal € 600.000,- nodig plus forse extra ambtelijke inzet, naast de inzet die Overbetuwe al pleegt in de regionale samenwerking.

De provincie financiert van deze € 600.000,- de helft via de Regionale Investeringsagenda. Vanuit de 18 regiogemeenten is voor deze 2 jaar dus minimaal € 300.000,- nodig. Voor Overbetuwe komt dit neer op circa € 19.429,00 in twee jaar (verdeling naar inwoneraantal).

Ook in de jaren na 2019 zijn structurele middelen nodig en ambtelijke capaciteit om de regionale samenwerking voort te zetten en de regionale acties uit te voeren die nodig zijn voor het behalen van de (landelijke) doelstellingen zoals verwoord in de Routekaart.

De gemeentesecretarissen van de 18 regiogemeenten komen in april 2018 met een voorstel op welke wijze de ambtelijke capaciteit gevonden kan worden, waarbij ook andere regionale claims worden betrokken.

Het structurele budget voor duurzaamheid is voldoende om de bijdrage voor Overbetuwe aan de uitvoeringsagenda, te financieren.

Vervolg

De Routekaart Energietransitie Regio Arnhem Nijmegen is een handreiking voor de (nieuwe) gemeenteraad om de regionale samenwerking te versterken en de energietransitie te versnellen.

Hoogachtend

Het college van burgemeester en wethouders van Overbetuwe,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

drs. C.W.W. van den Berg drs. A.S.F. van Asseldonk

Bijlagen:

zie informatiememo behorende bij deze brief